

Centrális Határeloszlás-tétel (CHT)

Matematikai Statisztika

Czibik Lóránt Patrik

2025. február 19.

Miskolci Egyetem

Bevezetés

A Centrális Határeloszlás-tétel lényege:

- Nagyméretű minták átlaga közelít a normális eloszláshoz.
- Fontos a statisztikában és a valószínűségszámításban.
- Gyakorlati alkalmazások a különböző tudományterületeken.

Matematikai alapok

A Centrális Határeloszlás-tétel definíciója

Definíció: Legyenek $X_1, X_2, \dots, X_n$ független, azonos eloszlású valószínűségi változók, melyek várható értéke μ és szórása σ . Ekkor a megfelelően normált összeg:

$$Z_n = \frac{\sum_{i=1}^n X_i - n\mu}{\sigma\sqrt{n}} \quad (1)$$

$n \rightarrow \infty$ esetén standard normális eloszlást követ: $Z_n \sim N(0, 1)$.

Alkalmazások

- **Statisztikai következtetés:** A CHT alapvető szerepet játszik a mintavételi eloszlások és a hipotézisvizsgálatok területén.
- **Minőségellenőrzés:** Segítségével meghatározhatók a gyártási folyamatok során előforduló variabilitások.
- **Pénzügy:** A részvényhozamok és egyéb pénzügyi mutatók eloszlásának modellezésében is alkalmazzák.

R nyelv és használt csomagok

Az R egy nyílt forráskódú nyelv statisztikai számításokhoz és adatelemzéshez.

Miért használtam

- Erőteljes statisztikai és grafikai funkciók
- Könnyen bővíthető csomagokkal
- Korábbi tapasztalat

A ggplot2 csomag a grafikonok készítésére szolgál, pl. hisztogramok és sűrűségfüggvények.

Miért használtam

- Segít a mintaátlagok és normális eloszlás ábrázolásában
- Testreszabható ábrák, pl. színek, jelmagyarázatok

A dplyr csomag az adatok manipulálására (pl. `data.frame`) szolgál.

Miért használtam

- Megkönnyíti a data frame kezelését és feldolgozását, ami szükséges a bővíthetőséghez
- Hasznos funkciók: szűrés (`filter`), rendezés (`arrange`), stb.

Szimuláció R-ben

A szimulációk felépítése

- Véletlen számok generálása különböző eloszlásokból.
- Mintavételezés és átlagok kiszámítása.
- Mintaátlagok ábrázolása hisztogram formájában.
- Empirikus sűrűség és normális eloszlás ábrázolása összehasonlításképpen.

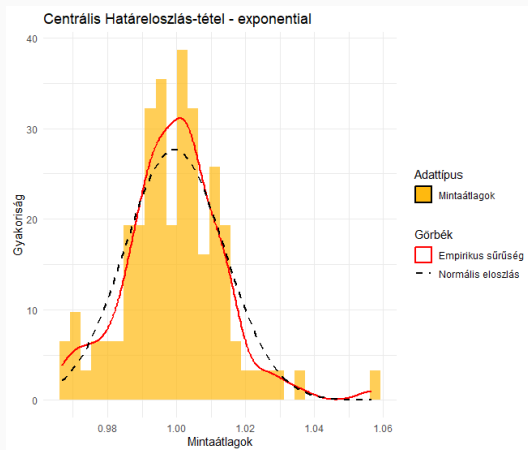
Megjegyzés

Az alábbi 3 példa bele van hardcode-olva a programba, viszont bővíthető ha a `simulations` listához hozzáadunk elemeket.

Szimulációs példa 1 | Exponenciális eloszlás

Példa: Szimuláljuk a CHT-t exponenciális eloszlású adatokkal.

- Generáljunk **5000** mintát exponenciális eloszlásból ($\lambda = 1$).
- Minden minta **100** elemű.
- Számítsuk ki minden minta átlagát, eloszlásait ábrázoljuk hisztogramon.
- Ábrázoljuk az empirikus sűrűséget és a normális eloszlást.

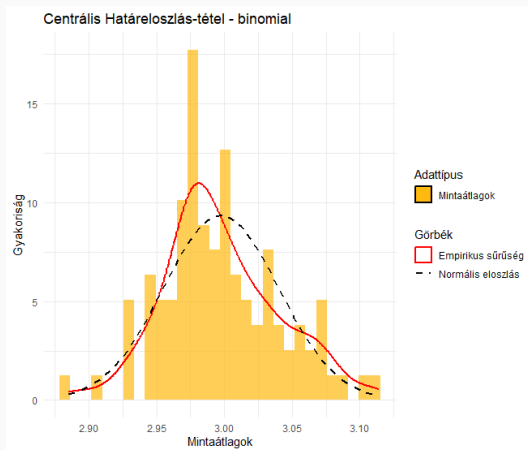

ábra 1: A CHT exponenciális eloszlással szemléltetve

Szimulációs példa 2 | Binomiális eloszlás

Példa: Szimuláljuk a CHT-t binomiális eloszlású adatokkal.

- Generáljunk **1000** mintát binomiális eloszlásból ($n = 10, p = 0.3$).
- Minden minta **100** elemű.
- Számítsuk ki minden minta átlagát, eloszlásait ábrázoljuk hisztogramon.
- Ábrázoljuk az empirikus sűrűséget és a normális eloszlást.

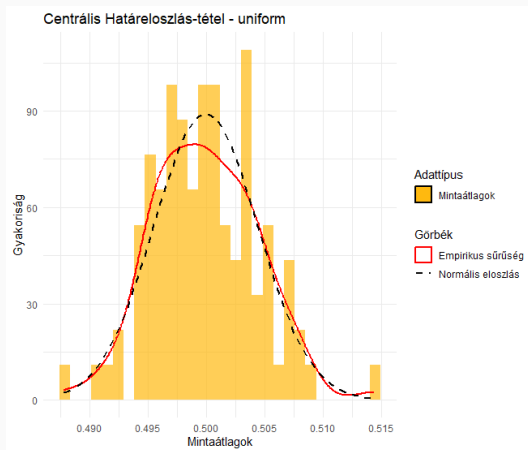

ábra 2: A CHT binomiális eloszlással szemléltetve

Szimulációs példa 3 | Egyenletes eloszlás

Példa: Szimuláljuk a CHT-t egyenletes eloszlású adatokkal.

- Generáljunk **5000** mintát egyenletes eloszlásból ($[0, 1]$).
- Minden minta **100** elemű.
- Számítsuk ki minden minta átlagát, eloszlásait ábrázoljuk hisztogramon.
- Ábrázoljuk az empirikus sűrűséget és a normális eloszlást.

ábra 3: A CHT egyenletes eloszlással szemléltetve

Köszönöm a figyelmet!
